

ÇERKEZKÖY
TİCARET VE SANAYİ ODASI

İSPANYA

ÜLKE RAPORU

Hazırlayan

İlknur İNAL ER

Uluslararası İlişkiler Uzmanı

2019

İÇİNDEKİLER	SAYFA NO:
İçindekiler.....	2
Tablolar.....	3
1. GENEL BİLGİLER.....	4
1.1. Coğrafi Konum.....	4
1.2. Siyasi ve İdari Yapı.....	5
1.3. Nüfus ve İşgücü Yapısı.....	6
2. GENEL EKONOMİK DURUM.....	7
2.1. Ekonomik Yapı.....	7
2.2. Ekonomi Politikaları.....	7
2.3. Tarım.....	8
2.4. Sanayi.....	8
2.5. Hizmetler.....	9
2.5.1. Bankacılık.....	9
2.5.2. Turizm.....	9
3. DIŞ TİCARET.....	10
3.1. İspanya'nın Dış Ticareti.....	10
3.2. İspanya'nın İthalatında Başlıca Ürünler.....	11
3.3. İspanya'nın İhracatında Başlıca Ürünler.....	12
4. BAŞLICA ÜLKELER İLE DIŞ TİCARET.....	13
4.1. Başlıca Ülkeler İtibarı İle İthalat.....	13
4.2. Başlıca Ülkeler İtibarı İle İhracat.....	13
4.3. İspanya'nın Dış Ticaret Politikası.....	13
4.4. Tarifeler ve Diğer Vergiler.....	14
5. EKONOMİK VE TİCARİ İLİŞKİLER.....	15
5.1. Yatırımlar, Yabancı Sermaye ve Mevzuatı.....	15
5.2. Ülkedeki Serbest Bölgeler (Özel Ekonomik Bölgeler).....	15
5.3. Ülkede İş Kurma Mevzuatı.....	15
6. TÜRKİYE İLE TİCARET.....	17
6.1. Türkiye – İspanya'nın Dış Ticaret Göstergeleri.....	17
6.2. Türkiye'nin İspanya'ya İhracatında Başlıca Ürünler.....	17
6.3. Türkiye'nin İspanya'dan İthalatında Başlıca Ürünler.....	18
6.4. Çerkezköy'den İspanya'ya İhraç Edilebilecek Başlıca Ürünler.....	18
6.5. İkili Anlaşma ve Protokoller.....	19
6.6. İki Ülke Arasında Ticarete Karşılaşılan Sorunlar.....	19
6.6.1. Fikri, Sınai Mülkiyet Hakları.....	19
6.6.2. Dağıtım ve Satış Kanalları.....	20
6.6.3. Pasaport ve Vize İşlemleri.....	21
6.6.4. Ticaret Yapısı ve Tercihleri.....	21
6.6.5. Pazarda Etkin Olmanın Koşulları.....	22

Tablolar

Tablo No:	Konu	Sayfa No
Tablo 1	Temel Ekonomik Göstergeler	7
Tablo 2	İspanya'nın Dış Ticareti	10
Tablo 3	İspanya'nın İhracatında Başlıca Ürünler	11
Tablo 4	İspanya'nın İthalatında Başlıca Ürünler	12
Tablo 5	İspanya'nın Başlıca Ülkeler İtibarıyla İhracatı	13
Tablo 6	İspanya'nın Başlıca Ülkeler İtibarıyla İthalatı	13
Tablo 7	Türkiye – İspanya Dış Ticaret Göstergeleri	17
Tablo 8	Türkiye'nin İspanya'ya İhracatında Başlıca Ürünler	17
Tablo 9	Türkiye'nin İspanya'dan İthalatında Başlıca Ürünler	18
Tablo 10	Çerkezköy'den İspanya'ya İhraç Edilebilecek Ürünler	18
Tablo 11	İkili Anlaşma ve Protokoller	19

1.GENEL BİLGİLER

Ülkenin Adı: İspanya Krallığı

Başkent: Madrid

Nüfus: 47 milyon (2018)

Yüzölçümü: 504.782 km²

Devlet Başkanı: Kral VI. Felipe

Başbakan: Pedro Sanches Perez-Castejon

Dışişleri Bakanı: Josep Borrell Fontelles

GSYİH: 1,426 trilyon Dolar (2018)

Para Birimi: Euro / 1 TL = 0,16 Euro (Kasım 2019)

Konuşulan Diller: İspanyolca (resmi dil), Katalanca, Baskça, Galisyaca. Özerk yönetimlerde yerel dil, ikinci resmî dil olarak kabul edilebilmektedir.

Etnik Yapı: İspanyol (Kuzeyde Bask ve doğuda Katalan milliyetçiliği etkin. Nüfusun yüzde 9,8'ini oluşturan 4,5 milyon göçmen Faslılar, Romanyalılar, İngilizler, Çinliler, İtalyanlar ve Kolombiyalılar oluşturuyor)

Önemli Siyasi Partiler: Sosyalist İşçi Partisi (PSOE), Halkçı Parti (PP), Vatandaşlar Partisi (Ciudadanos), Unidos-Podemos, Vox, Katalan Cumhuriyetçi Solu (ERC-Catsi), Katalunya için Birlik (JxCAT), Bask Milliyetçi Partisi (PNV), EH Bildu, Navarra Suma (NA+), Kanarya Koalisyonu (CCa-PNC), Compromis, Kantabriya Bölgesel Partisi

Üyesi Olduğu Uluslararası Kuruluşlar: AB, BM ve bağlı kuruluşları (BM Güvenlik Konseyi geçici üyesi 2015-2016), NATO, Avrupa Konseyi, OECD, AGİT, Akdeniz İçin Birlik (AiB), İber-Amerika Devletleri Örgütü (OEI)

1.1 Coğrafi Konum

Yüzölçümü 504.782 km² olan İspanya, Avrupa Birliği'nin ve Batı Avrupa'nın Fransa'dan sonra en büyük ikinci ülkesi olarak Avrupa kıtasının güneybatısında bulunan İber Yarımadası'nda yer almaktadır. Bu yarımadanın dışında Akdeniz'deki Balear Adaları, Afrika'nın kuzeyindeki Ceuta ve Melilla şehirleri ve Atlantik Okyanusu'ndaki Kanarya Adaları da İspanya ulusal sınırları içindedir. İspanya batıda yine İber Yarımadası'nda bulunan Portekiz, kuzeyde Fransa ve güneyde Birleşik Krallık'a bağlı Cebelitarık ile komşudur. (Kaynak: Ticaret Bakanlığı)

Ülkenin başlıca şehirleri, başkent Madrid, Barselona, Valensiya, Seville, Zaragoza ve Malaga olarak sıralanabilir.

Batı Avrupa'nın neredeyse en geniş topraklarına ve en az nüfus yoğunluğuna sahip ülkesi olan İspanya'da iklim ve coğrafya oldukça değişken bir yapı sergilemektedir. Deniz seviyesinden 610 metre yüksekte olan Meseta Platosu gerek çorak toprakları gerekse kötü iklim koşullarından dolayı Avrupa'nın en verimsiz alanlarından biridir. Bununla beraber, başkent Madrid ekonomik olmaktan çok politik nedenlerle bu platonun merkezine kurulmuştur. (Kaynak: Ticaret Bakanlığı)

Ülke nüfusu ve ekonomik faaliyetler çoğunlukla ülkenin sahil bölgelerinde ve ülkeyi kesen iki önemli nehrin etrafındaki vadilerde yoğunlaşmıştır. Bu nehirler kuzeyde Ebro ve güneyde Guadalquivir nehirleridir. Ebro nehri, Akdeniz'e dökülürken denizciliğe elverişli tek nehir olan Guadalquivir Sevilla şehrinden geçer. (Kaynak: Ticaret Bakanlığı)

Avrupa'da İsviçre'den sonra ikinci en dağlık ülke olan İspanya'da, plato ve yüksek ovaları çevreleyen dağların batı kesimleri hariç, yarımada'nın beşte ikisinden fazlasını sıradağlar kuşatır.

Ülkenin kuzeybatı bölgesinde Kuzey Atlantik etkisiyle yağışlar bol ve iklim ılımandır. Akdeniz sahillerinde ise kışlar ılık ve yağışsız, yazlar sıcak geçer. Kuzey doğu sahillerinde yaz yağışları yeterli düzeydeyken güney doğu sahillerinde yağışların yetersizliği özellikle meyve üretiminin yoğun olduğu bu bölgede sulama sistemlerine başvurulması gereğini doğurmaktadır. Guadalquivir nehrinin geniş tarım alanları sağladığı güney İspanya'da da yağışların az olmasından dolayı sık sık kuraklıklar yaşanmaktadır. Ülkenin iç kısımlarında ve 1.200 metreyi aşan dağlık kesimlerde kara iklimi yaşanır. Diğer taraftan, Kanarya Adaları'nda tropikal bir iklim hakimdir. (Kaynak: Ticaret Bakanlığı)

1.2. Siyasi ve İdari Yapı

İspanya Anayasal Parlamenter Monarşi ile yönetilmektedir. Devlet başkanı Kral Felipe VI.'dir. Yasama, Temsilciler Meclisi (Congreso de los Diputados) ve Senato (Senado) olmak üzere İki Kamaralı Ulusal Meclis (Cortes Generales)'ten oluşmaktadır. Yürütme Başbakan ve Bakanlar Kurulu tarafından gerçekleştirilmektedir. (Kaynak: Ticaret Bakanlığı)

İki kamaralı İspanya Meclisi, 350 seçilmiş milletvekili (Kongre/alt kanat) ve 266 senatörden (Senato/üst kanat- 208'i doğrudan seçilmiş, 58'i bölgesel temsilci olarak atanmış) oluşur. Ülkede her dört yılda bir seçim yapılır. Başbakan Kongre tarafından seçilmektedir. Kaynak: Ticaret Bakanlığı)

General Franco'nun, 1975 yılındaki ölümüne kadar süren diktatörlüğünün ardından İspanya'nın ilk demokratik seçimleri Haziran 1977'de gerçekleştirilmiştir.

Ülkede en son genel seçim 26 Haziran 2016 tarihinde gerçekleşmiş olup, gelecek genel seçimin 2020 yılında gerçekleştirilmesi planlanmaktadır.

Ülke; kentler, eyaletler ve özerk bölgelere ayrılmıştır. İspanya'da idari açıdan 17 özerk bölge (Endülüs, Aragon, Asturya, Kastilya-La Mancha, Valensiya, Extremadura, Galiçya, Rioja, Madrid, Murcia, Navarra, Balear Adaları, Bask Ülkesi, Kanarya Adaları, Kantabriya, Kastilya ve Leon ve Katalunya) ile Kuzey Afrika kıyısında 2 özerk şehir (Ceuta ve Melilla) bulunmaktadır. Yedi özerk bölgenin her biri (Asturias, Balearic Adaları, Cantabria, La Rioja, Madrid, Murcia, ve Navarre) aynı zamanda bir ildir. Her özerk bölge kendi yasalarını uygular. Devlet bunları tanımanın yanı sıra kendi yasal düzenlemesinin bir parçası olarak korumaktadır. (Kaynak: Ticaret Bakanlığı)

1.3. Nüfus ve İş Gücü Yapısı

İspanya Ulusal İstatistik Ofisi (INE)'nin 25 Haziran 2019 tarihinde yayınladığı verilere göre ülke nüfusu 1 Ocak 2019 itibarı ile 46.934.632'dir. Yabancı nüfus 4.848.516'dır. Ülkeye yönelik göçler İspanya'nın nüfus profilini hızla değiştirmektedir. (Kaynak: Ticaret Bakanlığı)

Nüfusun 23 milyonu erkek, 23,9 milyonu ise kadındır. Ülke nüfusunun 2032/2033 yıllarında 49 milyona ulaşması beklenmektedir.

Beklenen yaşam süresi erkeklerde 80,3, kadınlarda 85,5'tir. (Kaynak: Ticaret Bakanlığı)

Nüfus ülke içinde eşit olmayan bir şekilde dağılırarak, büyük şehirlerde ve kıyı şeridinde yoğunlaşmıştır. Nüfusun %80'i kentsel alanlarda yaşamaktadır. Başlıca kentler başkent Madrid, Barselona ve Valensiya'dır. (Kaynak: Ticaret Bakanlığı)

İspanya, Batı Avrupa'nın en geniş arazili ve en düşük nüfus yoğunluğuna sahip ülkelerinden biridir. Nüfusun dağılımı, ülkedeki ekonomik ve siyasi dengeleri belirlemede önemli rol oynamaktadır. Ülke topraklarının %50'den fazlasını oluşturan 4 bölgede (Aragon, Castilla y Leon, Castilla-La Mancha ve Extremadura) nüfus yoğunluğu kilometrekareye 30 kişiden azdır. Özellikle kırsal alanlardan şehirlere doğru göçlere bağlı olarak bu dört bölge ülke toplam nüfusunun yaklaşık %15'ini barındırmaktadır. Bölgenin bu özelliğinin tek istisnası, siyasi nedenlerle ülkenin merkezine inşa edilmiş olan Madrid ve çevresidir. Bu bölge, ülkede nüfusun en yoğun olduğu yerdir. (Kaynak: Ticaret Bakanlığı)

İspanya'da yapısal olarak yüksek işsizlik söz konusudur. 2008-2013 ekonomik krizi nedeni ile ülkedeki işsizlik 2013 yılında %27'lere kadar yükselmiştir. Ancak, INE verilerine göre 2018 yılında ülkede işsizlik oranı %15,20'ye gerilemiştir. Artan iş imkanları sayesinde 2020 yılında işsizliğin %12 olması beklenmektedir.

Genç işsizliği (25 yaş ve altı) 2013 yılında %56,9'dan 2016 yılında %42,9'a, 2017 yılında %37,5'e ve 2018 yılında %33,5'e gerilemiştir.

Çalışan nüfusun yaklaşık %77'si hizmet sektöründe, yaklaşık %12'si ise sanayi sektöründe istihdam edilmektedir. (Kaynak: Ticaret Bakanlığı)

2.GENEL EKONOMİK DURUM

2.1 Ekonomik Yapı

Tablo 1: Temel Ekonomik Göstergeler

	2017	2018	2019b	2020b	2021b	2022b	2023b
GSYİH (Cari Fiyatlar - milyar \$)	1316,95	1425,87	1429,14	1497,08	1559,9	1627,1	1693,07
GSYİH Büyüme (Sabit Fiyatlar-%)	2,98	2,53	2,13	1,88	1,75	1,67	1,69
Kişi Başına Düşen GSYİH (Cari Fiyatlar-\$)	28.378	30.697	30.631	31.944	33.135	34.414	35.664
Tüketici Fiyat Enflasyonu (ort, %)	1,96	1,68	1,21	1,63	1,66	1,94	1,85
Nüfus (Milyon)	46,41	46,45	46,66	46,87	47,08	47,28	47,47
Cari İşlemler Dengesi (milyar \$)	24,29	11,09	11,76	12,46	12,63	13,24	13,79

Kaynak: IMF, Kasım 2019, b Tahmin

İspanya 1,4 trilyon dolarlık GSYİH'sı ve 46 milyonluk nüfusu ile Avro bölgesinde 4. büyük ekonomidir. (Kaynak: Ticaret Bakanlığı)

İspanyol ekonomisi 2008 yılının ikinci yarısında resesyona girmiş, 2013'ün üçüncü çeyreğinde resesyon sona ermiştir. 2011-2013 döneminde hükümet tarafından alınan bütçe açığının azaltılması, işgücü yasası, kamu hizmetleri ve finansal sektör reformuna yönelik önlemler sonrasında İspanya diğer Avrupa ülkelerine kıyasla çok daha rekabetçi hale gelmiştir. (Kaynak: Ticaret Bakanlığı)

İhracatta ve turizm gelirlerinde rekor seviyelere ulaşılması ve yanı sıra canlanan iç tüketim İspanya ekonomisinin yeniden olumlu bir görünüme kavuşmasını sağlamıştır. GSYİH artış hızı 2015-2017 arasında üç yıl üst üste en az %3 olmuştur. (Kaynak: Ticaret Bakanlığı)

2017 yılında %2,98 olan reel GSYİH artış hızı özel tüketimin yavaşlaması ve dış talebin daralması ile birlikte 2018 yılında %2,5'e gerilemiştir. 2019 yılında büyümenin daha da yavaşlayacağı tahmin edilmektedir. Avro bölgesinde büyümenin yavaşlaması ve ABD-Çin ticaret savaşının ve Amerikan ekonomisindeki zayıf büyümenin küresel ekonomiye olumsuz etkileri neticesinde 2020-2023 yılları arasında büyümenin yavaş hızla seyretmesi beklenmektedir. (Kaynak: Ticaret Bakanlığı)

2.2. Ekonomi Politikaları

1996 yılında iktidara gelen hükümet, kamunun elinde kalan petrol, elektrik ve telekomünikasyon iştiraklerini de hızla özelleştirmiştir. Ulusal havayolu şirketi Iberya, havaalanı operatörü ve kâğıt ve kâğıt hamuru üreten ENCE şirketindeki kamu hisselerinin de elden çıkarılmasıyla, kömür ve bazı savunmaya ilişkin sektörler haricinde kamu ekonomik hayattan tamamen çekilmiş olacaktır. (Kaynak: Ticaret Bakanlığı)

Ülkede, bir taraftan da geleneksel olarak tekeli yapıda ve korunan sektörlerde liberalizasyon yönünde önemli çalışmalar yapılmaktadır. 2000 yılının ortalarında petrol, doğal gaz, elektrik, telekomünikasyon, kitap, farmakotikler, arazi ve taşıt piyasalarında rekabeti artırmayı ve alışveriş

saatlerini serbestleştirme amaçlı bir uzun vadeli liberalizasyon önlemleri paketi onaylanmıştır. Bununla beraber, mal piyasalarının tam olarak serbestleştirilmesi için hala alınması gereken bazı önlemler vardır. (Kaynak: Ticaret Bakanlığı)

2.3. Tarım

Tarım sektöründe İspanya; şarap, zeytinyağı, meyve ve sebze üretiminde önde gelmektedir. Uygun iklimi sayesinde ülkenin güneydoğusunda sera endüstrisi gelişmiş ve bu sayede ülke belli başlı Avrupa pazarlarında en rekabetçi yaş sebze-meyve üreticisi konumuna gelmiştir. İspanya'nın balıkçılık filosu ve ilgili endüstriler, ülkenin denizcilik açısından konumu ve balığa yönelik büyük çaplı iç talep sayesinde önemli çapta gelişmiştir. Meyve ve sebze üretimi son 10 yıldır önemli ölçüde artmış ve bugün toplam tarım hasılatının %25'ine tekabül etmektedir. (Kaynak: Denizli Sanayi Odası, İspanya Ülke Raporu)

Ülkenin iklimi modern, sulu tarıma müsait olup bu tür ürünlerde büyük ölçüde ticari fazla elde edilmiştir. Başlıca tarım ürünleri tahıl, sebze, zeytinyağı, şarap üzümü, şeker kamışı, turuncgiller olup hayvancılıkta sığır, domuz yetiştirme, kümes hayvancılığı, süt ve süt ürünleri üretimi ve balıkçılık yapılmaktadır. İspanya Avrupa'nın üçüncü en büyük şarap üreticisi ve dünyanın en büyük zeytinyağı üreticisidir. (Kaynak: Denizli Sanayi Odası, İspanya Ülke Raporu)

İspanya'da tarımda verimlilik 1980'lerin başlarından beri hızla artmış ancak; bu durum sektörde istihdamın azalmasını da beraberinde getirmiştir. Tarım ve balıkçılık sektörlerinde 1976 yılında toplam 2,6 milyon olan istihdam, 1999 yılı sonunda 1 milyonun altına gerilemiş ve 2000 yılı itibariyle toplam istihdamın %6,8'ini oluşturmuştur. Bir yandan iklim şartlarının uygunluğu; öte yandan modern sistemlerin kullanılmasıyla. Bununla birlikte, daha çok kuru ve verimsiz olan ve ülkenin orta kesimlerindeki düzlüklerde gerçekleştirilen tahıl üretimi iklim değişimlerinden önemli ölçüde etkilenmektedir. (Kaynak: Denizli Sanayi Odası, İspanya Ülke Raporu)

Yarımada ve ada koşulları gösteren İspanya'nın fiziki yapı özelliği ve coğrafi durumu, Atlantik-Kantabrik ve Akdeniz etkisi, çeşitli tarım sistemleri ve radikal olarak farklı olan insan yerleşme şekillerine neden olan farklı bir kırsal iklim ortaya çıkarmıştır.

Ulusal toprakların farklı bölgelerinde hükmeden çeşitli iklim şartlarının sonucu olarak İspanyol tarımının ürün çeşitliliği bilinmektedir. Ilık iklim türlerinden tropikal türlere kadar Akdeniz'in tipik mahsulleri yetiştirilir. (Kaynak: Denizli Sanayi Odası, İspanya Ülke Raporu)

Sebze meyve üretimi, büyük bir ürün çeşitliliğiyle İspanyol tarım ürünlerinin yaklaşık yarısını teşkil etmektedir. Bu ürünlerden çoğu, ihracatın sayıca önemli bir bölümüdür. Diğer yandan yıldan yıla kapasitesini artıran ve geniş bir ürün yelpazesi sunan İspanya'daki gıda dönüşüm sanayi, önemli bir yer tutar. Bunların arasında konserve sanayi belirtilebilir. (Kaynak: <http://rekoltedunyasi.com>)

2.4. Sanayi

GSYH'nın %25'ine tekabül eden sanayi sektörü ile İspanyol ekonomisi yapısıyla sanayileşmiş bir ülkedir. İspanya sanayii son on yılda önemli değişimler geçirmiştir. İspanya'nın AB'ne girmesi ile ülke ekonomisi dışarıya açılmış ve şirketlerini yabancı rekabetine maruz bırakmıştır.

Ülkenin Avrupa Birliği'ne üye olmasından beri, güçlü doğrudan yabancı sermaye artışı faaliyetlerde yeniden yapılanma sürecini desteklemiş olup, böylelikle İspanyol şirketlerinin teknolojik gelişimi ve

rekabet gücü artırılmıştır. Halen İspanyol sanayi 3 büyük eğilim sergilemektedir: Euro bölgesine entegrasyon, küreselleşme ve serbestleşme.

Telekomünikasyon ve enerji sektöründeki mevcut tekeller giderek ortadan kaldırılmış olup, her iki sektör de artık rekabetçi bir ortamda faaliyettedir. Ayrıca özelleştirme süreçleri tamamlanmış bulunmaktadır. Sanayi politikası halen araştırma ve geliştirmeyi desteklemeye odaklanmıştır. İspanyol şirketleri uzun süredir rekabet güçlerini artırmak amacıyla modern teknoloji kullanımına yönelik yoğun çaba sarf etmektedir.

Sanayi sektörü hizmet sektörünün 1/3'i büyüklüğünde olsa da, ciro bakımından en büyük şirketlerin çoğu sanayi sektöründedir. Başlıca sanayi sektörleri enerji üretimi, petrol ve kimyasallar, taşıt imalatı ve gıda işleme sektörleridir.

İspanya'nın geleneksel sanayi merkezi, demir ve çelik işlerinin yakınında metalurji sanayilerinin geliştiği Bask eyaleti ile tekstil sektörünün endüstriyel gelişimin öncüsü olduğu Catalonya'dır. (Kaynak: Uludağ İhracatçılar Birliği, İspanya Ülke Raporu, 2019)

2.5. Hizmetler

2.5.1. Bankacılık

Ülkenin ticari bankacılık sektörünün %80'ini Banco Bilbao Vizcaya Argentaria (BBVA) ve Banco Santander Central Hispano (BSCH) grupları ellerinde bulundurmaktadırlar. Faaliyetlerini Latin Amerika'da genişletmiş olan her iki banka Avrupa'da da genişleme imkanlarını aramaktadırlar. Sektörün iki büyük banka tarafından elde tutulmasına rağmen İspanya'da ticari bankacılık sistemi bölgesel tasarruf bankaları arasındaki gelişmiş bir ağına varlığı sayesinde oldukça rekabetçi bir yapıya sahiptir ve toplam tasarrufların %50'si ellerinde bulunmaktadır. (Kaynak: Ticaret Bakanlığı)

2.5.2. Turizm

Turizm İspanyol ekonomisinin lokomotifidir ve ülkenin ödemeler dengesine çok önemli katkıda bulunmaktadır. 1993 yılında İspanyol para birimi Peseta'nın devalüe edilmesi ve kaliteyi ön plana çıkaran uzun vadeli turizm politikalarıyla turizm sektöründe canlanma yaşanmıştır. İspanya 2000 yılında 48,2 milyon ziyaretçi ve 30,4 milyar Dolar turizm geliri ile, Fransa ve ABD'den sonra üçüncü sırada yer almıştır. Diğer tüm merkezler gibi İspanya'da da 11 Eylül saldırılarının ardından turizmde bir düşüş olmuştur (%10).

İspanya'nın başlıca turistik alanları şöyledir.

BAŞKENT: MADRİD Başkent Madrid yapıları, müzeleri, katedralleri ile her zaman ilgi odağı olan bir şehirdir.

Almudena Katedrali: Neogotik tarzda inşa edilen bu kilise, şehrin kurucusuna adanmış dinsel bir yapıdır. Prado Museum: 18. yüzyılda yapılmış olan bu müzede, 7000 adet eser sergilenmektedir. Palacio Real: 1734'de inşa edilen bu yapı, İspanyol krallarının konutu olarak kullanılmıştır. En önemli özelliği ise el yazması ve antika kitaplardan oluşan bir kütüphaneye sahip olmasıdır. Plaza de Cibeles: Tanrıça Kibele'ye adanmış olan bu meydanın ortasında çok güzel bir çeşme vardır. Plaza de la Independencia: Orijinal duvarları ile bugüne kadar kalan iki kapıdan biridir. Savaşçı meleklerle süslü kemeri, Madrid'in simgelerinden biri olmuştur. Puerta del Sol: Madridlilerin buluşma merkezi sayılan

bu yerde ayrıca, Osoy el Madrono'nun heykeli bulunuyor. Askeri Müze, Boğa Güreşi Müzesi, Cason del Buen Retiro, Belediye Müzesi gibi müzeleri görülmeye değer diğer yapılar arasında yer alıyor. Prado Ulusal Müzesi: Dünyanın en zengin sanat yapıtları koleksiyonuna sahip bu müze, 3.000'i aşkın yapıtı içinde barındırıyor. Picasso Müzesi: 1881 yılında Malaga'da doğan Picasso 1985-1900 yıllarında Barcelona'da yaşamıştır. 2.500'den fazla eseri ulusal müzede, sergilenmektedir.

ŞEHİR: BARCELONA

Tarihi binaları, geometrik şekillere sahip olan yapıları ve heykelleri ile Barcelona, Avrupa kentlerinden ayıran birçok özelliğe sahiptir. Picasso, Miro, Dali ve Gaudi gibi sanatçıların yıllarca burada yaşamış olması ve yaratıcılıklarını burada ortaya koymaları sonucunda, ortaya böyle bir sanat merkezi çıkmıştır.

Barcelona'yı bu ihtişama kavuşturan Dali ya da Picasso değildir. Kentin tüm güzelliği ünlü mimar Antoni Gaudi tarafından sağlanmıştır. Passeig de Gracia Caddesinin aşağısında bulunan La Pedrera apartmanı ve Avrupa'nın en güzel parklarından olan "Guell Parkı" ve "Casa Battlo" binası Barcelona'da ki güzelliklerdendir. Barcelona Limanı: Bu limana binlerce geminin uğraması nedeni ile dünyaya açılan bir köprü gibidir. Dünyaya açılan bu köprünün hemen yanında bulunan, Christopher Columbus Heykeli de dikkat çekmektedir.

ŞEHİR: SEVİLLA

Sevilla şehrinin en önemli özelliklerinden bir tanesi bu şehrin tam anlamıyla bir eğlence şehri olmasıdır. Guadalquiviri nehri üzerinde kurulan köprüyü geçince, hayatın oldukça hızlı, eğlenceli ve doğal olması nedeni ile İspanya'ya gelen ziyaretçilerin ilgisini çeken şehirlerden bir tanesidir.

Boğa güreşi: M.S 16. yüzyılda Roma İmparatorluğunda başlamıştır. İnanışlara göre matador, öldürdüğü boğanın kanı ile güçlenip, yeniden doğacağı kabul edilirdi. Şu anda böyle bir inanıştan ziyade, daha çok turistlerin eğlencesi ve kültürel bir faaliyettir.

3.DIŞ TİCARET

3.1. İspanya'nın Dış Ticareti (milyon dolar)

Tablo 2: İspanya'nın Dış Ticareti

	2016	2017	2018
İHRACAT	289.973	319.695	345.070
İTHALAT	311.017	351.944	388.075
DENGE	- 21.044	- 32.249	- 43.005
HACİM	600.990	671.639	733.145

Kaynak: Trademap

3.2. İspanya'nın İhracatında Başlıca Ürünler (bin dolar)

Tablo 3: İspanya'nın İhracatında Başlıca Ürünler

KOD	ÜRÜN	2016	2017	2018	Oran	Değişim
8703	Otomobiller	35.746.580	34.380.469	35.459.852	10,3	3,1
2710	Petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar	8.407.742	13.002.946	16.420.100	4,8	26,3
8708	Karayolu taşıtları için aksam ve parçalar	9.994.906	10.961.967	11.717.973	3,4	6,9
3004	Tedavide veya korunmada kullanılmak üzere hazırlanan ilaçlar (dozlandırılmış)	7.570.676	7.715.336	8.477.341	2,5	9,9
8704	Esya taşımaya mahsus motorlu taşıtlar	5.824.931	5.972.486	6.481.256	1,9	8,5
203	Domuz eti (taze, soğutulmuş veya dondurulmuş)	3.506.929	3.969.150	4.035.222	1,2	1,7
805	Turunçgiller (taze/kurutulmuş)	3.546.884	3.670.840	3.654.421	1,1	-0,4
1509	Zeytinyağı ve fraksiyonları (kimyasal olarak değiştirilmemiş)	3.526.804	4.154.405	3.581.115	1	-13,8
2204	Taze üzüm şarabı (kuvvetlendirilmiş şaraplar dahil) ve üzüm şırası	2.964.782	3.276.844	3.499.199	1	6,8
6204	Kadınlar ve kız çocuk için takım elbise, takım, ceket, blazer, elbise, etek, pantolon etek, vb. (yüzme kıyafetleri hariç)	2.629.194	3.121.263	3.467.218	1	11,1
8802	Helikopterler, uçaklar vb; uzay araçları (uydular dahil), uzay araçlarını fırlatıcı araçlar ve yörünge-altı araçları	3.383.970	3.690.313	3.448.447	1	-6,6
6907	Cilasız veya sırsız seramikten döşeme veya kaplama karoları ve kaldırım taşları, mozaik küpler vb.	215.212	3.043.839	3.225.442	0,9	6
8803	88.01 ve 88.02 Pozisyonlarındaki hava taşıtlarının aksam ve parçaları	3.412.191	2.887.068	2.946.532	0,9	2,1
8544	İzole edilmiş teller, kablolar ve diğer elektrik iletkenler; tek tek kaplanmış liflerden oluşan fiber optik kablolar	1.968.400	2.259.155	2.526.942	0,7	11,9
3002	İnsan kanı, hayvan kanı, serum, aşı, toksin vb. Ürünler	2.303.893	2.511.465	2.507.716	0,7	-0,1
Toplam		311.016.827	351.943.706	388.075.305	100,0	10,3

Kaynak: Trademap

3.3. İspanya'nın İthalatında Başlıca Ürünler (milyon dolar)

Tablo 4: İspanya'nın İthalatında Başlıca Ürünler

KOD	ÜRÜN	2016	2017	2018	Oran	Değişim
8703	Otomobiller	18.210.634	20.162.421	22.223.986	5,7	10,2
8708	Karayolu taşıtları için aksam ve parçalar	16.675.474	17.300.360	17.722.524	4,6	2,4
3004	Tedavide veya korunmada kullanılmak üzere hazırlanan ilaçlar (dozlandırılmış)	10.109.866	9.781.469	10.497.364	2,7	7,3
2711	Petrol gazları ve diğer gazlı hidrokarbonlar	6.700.362	7.951.063	9.166.573	2,4	15,3
2710	Petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar	5.630.902	7.902.430	8.721.814	2,2	10,4
8517	Telefon cihazları, ses, görüntü veya diğer bilgileri almaya veya vermeye mahsus diğer cihazlar	5.217.916	5.417.558	6.371.899	1,6	17,6
8471	Otomatik bilgi işlem mak. bunlara ait birimler; manyetik veya optik okuyucular, verileri koda dönüştüren ve işleyen mak.	3.105.132	4.017.950	4.196.472	1,1	4,4
3002	İnsan kanı, hayvan kanı, serum, aşı, toksin vb. Ürünler	2.880.464	3.366.420	4.046.789	1	20,2
6204	Kadınlar ve kız çocuk için takım elbise, takım, ceket, blazer, elbise, etek, pantolon etek, vb.(yüzme kıyafetleri hariç)	2.889.238	3.271.641	3.659.638	0,9	11,9
2603	Bakır cevherleri ve konsantreleri	2.283.830	3.104.778	3.571.524	0,9	15
2933	Sadece azotlu heterosiklik bileşikler	2.385.743	2.527.966	3.256.367	0,8	28,8
8544	İzole edilmiş teller, kablolar ve diğer elektrik iletkenler; tek tek kaplanmış liflerden oluşan fiber optik kablolar	2.521.602	2.714.169	3.090.015	0,8	13,8
8704	Esya taşımaya mahsus motorlu taşıtlar	2.257.786	2.562.661	2.698.851	0,7	5,3
9018	Tıpta, cerrahide, dişçilikte ve veterinerlikte kullanılan alet ve cihazlar	2.169.483	2.210.521	2.500.893	0,6	13,1
8408	Sıkıştırma ile ateşlemeli içten yanmalı pistonlu motorlar (dizel ve yarı dizel)	2.228.425	2.403.079	2.408.063	0,6	0,2
Toplam		311.016.827	351.943.706	388.075.305	100	10,3

Kaynak: Trademap

4. BAŞLICA ÜLKELER İLE DIŞ TİCARET

4.1. Başlıca Ülkeler İtibarıyla İhracat (milyon dolar)

Tablo 5: Başlıca Ülkeler İtibarıyla İhracat

ÜLKELER	2016	2017	2018	ORAN	DEĞİŞİM
Fransa	44.439.021	48.407.952	52630.944	15,3	8,7
Almanya	33.308.067	35.788.333	37.532.185	10,9	4,9
İtalya	22.494.889	25.083.716	26.867.433	7,8	7,1
Portekiz	20.106.398	22.833.085	25.092.342	7,3	9,9
İngiltere	22.844.092	21.918.533	23.167.875	6,7	5,7
ABD	12.575.342	14.072.640	15.102.996	4,4	7,3
Hollanda	9.147.553	10.846.563	11.830.228	3,4	9,1
Belçika	9.227.509	9.732.802	10.097.858	2,9	3,8
Fas	7.858.827	9.024.340	9.679.157	2,8	7,3
Çin	5.394.744	6.718.453	7.413.428	2,1	10,3
Polonya	5.584.219	6.539.196	7.113.443	2,1	8,8
Türkiye	5.730.334	6.442.240	5.824.581	1,7	-9,6
Meksika	4.530.863	5.191.506	5.386.870	1,6	3,8
İsviçre	4.421.366	4.683.508	5.262.311	1,5	12,4
Cezayir	3.313.554	3.012.781	3.996.997	1,2	32,7

Kaynak: Trademap

4.2. Başlıca Ülkeler İtibarıyla İthalat (milyon dolar)

Tablo 6: Başlıca Ülkeler İtibarıyla İthalat

ÜLKELER	2015	2016	2017	DEĞİŞİM	ORAN
Almanya	45.639.997	49.962.562	53.591.888	13,8	7,3
Fransa	37.978.791	41.864.362	45.038.271	11,6	7,6
Çin	22.037.090	24.228.793	26.643.924	6,9	10
İtalya	20.909.349	23.860.598	26.102.738	6,7	9,4
Hollanda	16.120.381	17.843.320	19.888.208	5,1	11,5
İngiltere	13.652.442	14.157.023	14.651.572	3,8	3,5
Portekiz	12.504.943	13.117.842	14.220.414	3,7	8,4
ABD	11.703.114	12.985.970	13.016.088	3,4	0,2
Belçika	10.537.167	11.923.510	12.894.468	3,3	8,1
Türkiye	5.431.086	6.731.019	8.156.332	2,1	21,2
Fas	6.169.022	7.029.823	7.798.429	2	10,9
Polonya	6.093.072	6.735.251	7.263.968	1,9	7,8
Nijerya	3.484.323	4.951.441	6.655.658	1,7	34,4
Cezayir	5.003.301	5.189.707	5.638.707	1,5	8,7
Brezilya	3.044.150	4.459.260	5.622.460	1,4	26,1

Kaynak: Trademap

4.3. İspanya'nın Dış Ticaret Politikası

1986 yılında Avrupa Birliği'ne (AB) tam üye olmasının ardından İspanya da Avrupa Birliği'nin diğer tüm ortak politikalarıyla beraber ortak ticaret politikasını üstlenmiş ve AB'nin ortak gümrük tarifesini uygulamaya koymuştur. Buna bağlı olarak Avrupa Birliği'ne üye ülkelerden yapılan ithalat gümrük vergisinden muaftır. AB üyesi olmayan ülkelerden ithal edilen ürünler için Avrupa Birliği'nin ortak

gümrük tarifeleri uygulanmaktadır. Avrupa Birliği'ne üye ülkelerden yapılan ithalatta izin ve miktar sınırlaması yoktur. (Kaynak: Ticaret Bakanlığı)

Diğer taraftan Kanarya Adaları, 1 Temmuz 1991 tarihinden bu yana Avrupa Gümrük Birliği'ne dahil edilmiştir. Kanarya Adaları'nın ticari ilişkileri, ayrı bir rejimle düzenlenmiştir. Bu rejim belirlenmiş tarımsal ürünler için topluluk içi yardımları düzenlemekte ve üçüncü ülkelerden yapılacak ithalatta muafiyet imkânı içermektedir. (Kaynak: Ticaret Bakanlığı)

Ceuta ve Melilla, Avrupa Gümrük Birliği'ne dahil değildir. Bu bölgelerin dış ticaretinde, İspanya'nın ticari rejiminden farklı ve geleneksel serbest ticaret esasına dayalı bir ticaret rejimi uygulanmaktadır. (Kaynak: Ticaret Bakanlığı)

4.4. Tarifeler ve Diğer Vergiler

İspanya'da uygulanmakta olan vergi sistemi işletme faydaları gözetilerek oluşturulan modern bir vergi sistemidir. Ülkedeki vergi yükü (vergi ve sosyal güvenlik katkı paylarının GSYİH'daki payı) AB 27 üyesi olan komşu ülkelere kıyasla 7 puan daha aşağıdadır. (Kaynak: Ticaret Bakanlığı)

Yakın zamanda ülkede bir vergi reformu gerçekleştirilmiştir. Söz konusu reformla vergi mükelleflerinin yükümlülükleri basitleştirilmiş, vergi yükleri azaltılmıştır. Vergi matrahında da artış olmuştur. Vergi reformu kurumlar vergisi, kişisel gelir vergisi, KDV, Kanarya Adaları Genel Dolaylı Vergisi ve özel tüketim vergilerini kapsamaktadır. Ülkede uygulanmakta olan başlıca doğrudan vergiler:

- Kurumlar Vergisi
- Kişisel Gelir Vergisi
- Ülkede yerleşik olmayan kişilere yönelik gelir vergisi

Ülkede uygulanmakta olan başlıca dolaylı vergiler:

- KDV
- Transfer ve damga vergisi

İspanya'da genel kurumlar vergisi oranı %25'tir.

Ülkede standart mal ve hizmet alımlarında standart KDV oranı %21'dir. Bazı ürün ve hizmetlerde %10 oranında indirilmiş KDV oranı söz konusudur. Bazı tüketilmesi zorunlu gıda ürünlerinde, kitaplarda, gazete ve dergilerde ya da devlet destekli konut projelerinde süper indirimli %4 oranında KDV uygulanmaktadır. Eğitim, tıp, finansman ve sigortacılık gibi özel işlemler KDV'den muaftır. Kanarya Adaları, Ceuta ve Melilla'da KDV uygulanmamaktadır. (Kaynak: Ticaret Bakanlığı)

Kanarya Adalarında 1 Ocak 1993 tarihinden bu yana uygulanmakta olan Kanarya Adaları Genel Dolaylı Vergisi adında KDV temelli bir dolaylı vergi bulunmaktadır. Bu vergi Kanarya Adalarındaki mal ve hizmet alımlarında ve mal ithalatında uygulanmaktadır. Standart oran %7'dir. Ceuta ve Melilla'da da ayrı bir dolaylı vergi uygulanmaktadır. (Kaynak: Ticaret Bakanlığı)

Ülkede uygulanmakta olan vergiler hakkında ayrıntılı bilgiye (<http://www.investinspain.org>) sayfasından ulaşılabilmektedir. (Kaynak: Ticaret Bakanlığı)

1/95 sayılı Ortaklık Konseyi Kararı'nın kabulü ve 1 Ocak 1996 tarihinde Türkiye ile AB arasında Gümrük Birliği'nin yürürlüğe konulmasıyla, ülkemiz ve İspanya arasında gümrük vergileri, sanayi ürünleri ve işlenmiş tarım ürünlerinde sınırlanmıştır. (Kaynak: Ticaret Bakanlığı)

5. EKONOMİK VE TİCARİ İLİŞKİLER

5.1. Yatırımlar, Yabancı Sermaye ve Mevzuatı

İspanya yabancı sermayenin yöneldiği önemli ülkeler arasına girmeyi başarmış bulunmaktadır. İspanya'nın geniş iç piyasası, ihracat imkânı ve büyüme potansiyeli sayesinde birçok yabancı yatırımcı yatırım için İspanya'yı tercih etmiştir. İspanya'daki yabancı yatırımlar incelendiğinde, yabancı yatırımların geçen 25 sene içerisinde İspanyol ekonomisinin modernleşmesinde büyük rol oynadığı görülmektedir. (Kaynak: Ticaret Bakanlığı)

UNCTAD verilerine göre, İspanya'ya 2018 yılında 45,6 milyar dolar tutarında doğrudan yabancı yatırım girişi olmuştur. Ülkeye doğrudan yabancı yatırım girişleri 2017 yılına göre %108 oranında artış göstermiştir. İspanya, Avrupa Birliği'nde İngiltere ve Hollanda'dan sonra yabancı sermayenin en çok yöneldiği üçüncü ülke olmuştur. 1990-2018 yılları arasında ülkeye giren doğrudan yabancı yatırım stoku 659 milyar dolardır. (Kaynak: Ticaret Bakanlığı)

Diğer taraftan, İspanya'nın yurtdışında yaptığı yatırımların artmasına bağlı olarak son yıllarda ülkeden sermaye çıkışında ciddi bir artış görülmektedir. Bunun büyük kısmını, Latin Amerika ülkelerine yapılan yatırımlar oluşturmaktadır. İspanya'nın bu ülkelere yaptığı yatırımlar rekor bir düzeye ulaşmıştır. İspanyol yatırımlarının yöneldiği ikinci büyük hedef OECD ülkeleridir. Özellikle ABD ve Kanada İspanyol yatırımlarının yöneldiği en önemli ülkelerin başında gelmektedir. UNCTAD verilerine göre İspanya'nın ülke dışına doğrudan yatırım çıkışı 2018 yılında bir önceki yıla kıyasla %20,8 oranında azalarak 31,6 milyar dolar olmuştur. Ülkenin yurtdışı doğrudan yatırım stoku 1990-2018 yılları arasında 562,9 milyar dolar olmuştur. (Kaynak: Ticaret Bakanlığı)

İspanyol Merkez Bankası (Banco de Espana) verilerine göre İspanyol doğrudan yatırımlarının en fazla yöneldiği ülkeler 2018 yılında İngiltere, ABD, Brezilya, Meksika, Fransa olmuştur. Aynı dönemde İspanya'ya en fazla doğrudan yatırımda bulunan ülkeler ise Hollanda, Lüksemburg, İngiltere, Almanya, İtalya'dır. (Kaynak: Ticaret Bakanlığı)

5.2. Ülkedeki Serbest Bölgeler (Özel Ekonomik Bölgeler)

İspanya'da hem ana kara üzerinde hem de adalarda birçok serbest bölge faaliyet göstermektedir. En büyük serbest bölgeler Barselona, Cadiz, Kanarya Adaları ve Vigo'da bulunmaktadır. İspanyol gümrük mevzuatı firmaların kendi serbest ticaret alanları olmasına imkân tanımaktadır. Gümrük vergileri sadece üretilen veya bölgeye getirilen malların İspanya'ya tüketim amacıyla ithal edilmesi halinde geçerli olmaktadır. Bu bölgelerde faaliyet gösteren firmalar, İspanyol iş kanunlarına bağlıdırlar. (Kaynak: Ticaret Bakanlığı)

5.3. Ülkede İş Kurma Mevzuatı

Mevcut yabancı sermaye mevzuatına göre yabancılarca İspanya'da şahıs şirketi kurulabileceği gibi anonim veya limited şirket kurulması veya Türkiye'deki bir şirketin şubesinin açılması da mümkün bulunmaktadır. (Kaynak: Ticaret Bakanlığı)

Anonim şirket için 60.101 Euro, limited şirketler için 3.005 Euro asgari sermaye konulması gerekmektedir. Bu sermayenin Anonim şirketler için ¼'ünün, Limited şirketler için ise tamamının kuruluş sırasında, bir bankaya bloke edilmek suretiyle ödenmesi gerekmektedir.

Şube ihdası halinde, şubeye, tamamı kuruluşta ödenmek üzere, belirli bir sermaye tahsisi gerekmektedir. Tahsis edilecek sermaye ile ilgili mevzuatta herhangi bir alt veya üst limit öngörülmekle birlikte, yetkililerce, sermayenin yapılacak işlemler için mütenasip olmasının gerektiği ifade edilmektedir. Pratikte herhangi bir zorlukla karşılaşılması açısından, şube sermayesi tespitinde, limited şirketler için öngörülen asgari limitin altına inilmemesi tavsiye olunur. (Kaynak: Ticaret Bakanlığı)

Şirket kurmak veya şube açmak için İspanya'da ikamet veya çalışma izni olması gerekmektedir. Ancak, kurulacak şirkette yönetici veya başka bir şekilde görev alabilmek için, doğal olarak, çalışma izni alınması gerekir. (Kaynak: Ticaret Bakanlığı)

Şirket kurulması veya şube açılması işlemlerinin İspanya'daki bir avukat veya işlemleri yapmakla yetkili bir danışmana vekalet vermek suretiyle gerçekleştirilmesi mümkündür. Bu vekaletname Türkiye'deki bir noter aracılığıyla düzenlenip Türkiye'deki İspanyol konsolosluğuna onaylatılması suretiyle yapılacağı gibi, doğrudan İspanyol konsolosluğu aracılığıyla da düzenlenebilir. Zira, İspanyol konsoloslukları noter yetkisi ile de donatılmışlardır. Ancak, şirket kurulması halinde ortaklardan birinin şirket ana sözleşmesini ve diğer dokümanları, ilgili İspanyol noteri ve diğer makamlar nezdinde imzalamak üzere, fiilen hazır bulunması gerekmektedir. Diğer ortaklar bu işlemi, imza atan ortak haricindeki birine vekalet vererek yaptırabilirler. (Kaynak: Ticaret Bakanlığı)

Şube açılması durumunda ise, ilgili Türk şirketinin yetkili organınca (yönetim kurulu, ortaklar kurulu vb.) bu cihette bir karar alınması ve bir kişinin bu konudaki işlemleri tekemmül ettirmek üzere yetkilendirilmesi gerekir. Ayrıca, şirket yetkili organın kararı, yetki belgesi ve şirketin ana sözleşmesinin ilgili İspanyol konsolosluğunca tasdik edilmiş suretlerinin temin edilmesi gerekmektedir. (Kaynak: Ticaret Bakanlığı)

Bir şirket kuruluşu ile ilgili formalitelerin tümü, normal şartlarda 1-1,5 ay gibi bir sürede tamamlanabilmektedir. Ancak, bürokrasi ve bazı hizmet kurumlarının biraz yavaş çalışması nedeniyle, bu işlem özellikle yaz aylarında daha da uzun zaman alabilmektedir. Örneğin bir noter işlemi için bir hafta önceden randevu almak gerekebilmektedir. (Kaynak: Ticaret Bakanlığı)

6. TÜRKİYE İLE TİCARET

İspanya ile Türkiye arasındaki ikili ticari ilişkiler, 1960'lı yıllara kadar dayanmaktadır. Türkiye'nin 1980'li yıllarda içine girdiği ekonomik liberalizasyon döneminde genel olarak gelişen dış ticarete paralel olarak Türkiye-İspanya ikili ticareti de artış göstermiş, 1996 yılında yürürlüğe giren Avrupa Birliği ile Gümrük Birliği anlaşmasıyla ikili ilişkiler daha da gelişmiştir. 1999 senesinde Türkiye'nin Avrupa Birliği'ne adaylığının onaylanması, Akdeniz'in zıt köşesinde yerleşik bulunan bu iki ülkenin yakınlaşmasına yardımcı olmuştur.

6.1. Türkiye – İspanya Dış Ticaret Göstergeleri (milyon dolar)

Tablo 7: Türkiye – İspanya Dış Ticaret Göstergeleri

YIL	İHRACAT	İTHALAT	HACİM	DENGE
2016	4.988	5.679	10.668	-691
2017	6.302	6.373	12.675	-71
2018	7.712	5.492	13.204	2.220

Kaynak: TÜİK

6.2. Türkiye'nin İspanya'ya İhracatında Başlıca Ürünler (milyon dolar)

Tablo 8: Türkiye'nin İspanya'ya İhracatında Başlıca Ürünler

KOD	ÜRÜN	2016	2017	2018	Değişim	Oran
8703	Otomobiller	646.220	904.955	1 044.450	13,5	15,4
6204	Kadınlar ve kız çocuk için takım elbise, takım, ceket, blazer, elbise, etek, pantolon etek, vb.(yüzme kıyafetleri hariç)	389.674	545.536	662.983	8,6	21,5
7208	Demir veya alaşımsız çelikten yassı hadde ürünleri (genişlik >= 600 mm)	112.094	268.622	428.657	5,6	59,6
2710	Petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar	47.492	192.940	411.327	5,3	113,2
6203	Erkekler ve erkek çocuk için takım elbise, takım, ceket, blazer, pantolon, tulum ve şort (yüzme kıyafeti hariç)	266.701	285.594	306.635	4	7,4
6109	Tişörtler, fanilalar, atletler, kaşkorseler ve diğer iç giyim eşyası (örme)	237.620	299.268	293.779	3,8	-1,8
6110	Kazak, süveter, hırka, yelek vb. eşya (örme)	171.500	194.743	230.494	3	18,4
6104	Kadın ve kız çocuk için takım elbise, takım, ceket, blazer, etek, pantolon, tulum ve şort (örme)	168.465	156.260	206.558	2,7	32,2
6206	Kadınlar ve kız çocuklar için bluzlar, gömlekler ve gömlek-bluzlar	119.944	153.825	196.250	2,5	27,6
8708	Karayolu taşıtları için aksam ve parçalar	187.449	183.138	196.182	2,5	7,1
8704	Eşya taşımaya mahsus motorlu taşıtlar	220.234	241.776	187.765	2,4	-22,3
6205	Erkekler ve erkek çocuklar için gömlekler	100.631	128.424	130.835	1,7	1,9
7210	Demir veya alaşımsız çelikten yassı hadde mamulleri,	3.578	42.274	127.713	1,7	202,1
8528	Monitörler ve projektörler, televizyon alıcı cihazları	63.682	77.648	122.335	1,6	57,6
8701	Traktörler	65.444	68.414	99.450	1,3	45,4
8450	Ev veya çamaşırhane tipi yıkama makineleri (yıkama ve kurutma tertibatı bir arada olanlar dahil)	83.406	79.222	96.702	1,3	22,1
6106	Kadınlar ve kız çocuklar için bluzlar, gömlekler, gömlek-bluzlar (örme)	44.288	40.971	80.641	1	96,8
8418	Buzdolapları, dondurucular ve diğer soğutucu ve dondurucu cihazlar ve ısı pompaları	72.154	80.618	79.800	1	-1
2836	Karbonat; peroksikarbonat; amonyum karbomat içeren ticari amonyum karbonat	50.313	39.710	70.784	0,9	78,3
8702	10 veya daha fazla kişi taşıyan motorlu taşıtlar	43.829	45.982	68.345	0,9	48,6

Kaynak: Trademap

6.3. Türkiye'nin İspanya'dan İthalatında Başlıca Ürünler (milyon dolar)

Tablo 9: Türkiye'nin İspanya'dan İthalatında Başlıca Ürünler

KOD	ÜRÜN	2016	2017	2018	Değişim	Oran
8703	Motorlu taşıt; dizel/yarı dizel (1500cm ³)	1.493.037	1.272.028	852.765	15,5	-33
8708	Motorlu taşıt; dizel/yarı dizel (silindir hacmi=<1500cm ³)	257.669	255.730	255.858	4,7	0,1
7901	Uçak ve diğer hava taşıtları (boş ağırlık >15000 kg)	71.957	135.962	156.224	2,8	14,9
2902	Stiren (vinil benzen)	134.174	174.114	154.929	2,8	-11
3902	Alaşsımsız çinko; çinko<%99, span="">	103.237	128.170	148.882	2,7	16,2
8802	Rafine bakır-katotlar ve katot parçaları	298.000	273.456	144.637	2,6	-47,1
8704	Dizel/yarı dizel motorlu taşıtlar (taşıma kapasitesi<5ton)	75.834	115.416	144.189	2,6	24,9
7403	Motorlu taşıt; kıvılcım ateşlemeli (silindir hacmi <= 1000cm ³)	122.617	123.753	132.896	2,4	7,4
2710	Diğer yağlar ve müstahzarlar	265.652	189.454	117.805	2,1	-37,8
0102	Sığırlar; damızlık olmayan	0	58.016	91.626	1,7	57,9
3901	Propilen kopolimerleri (ilk şekilde)	105.812	104.016	91.012	1,7	-12,5
7213	Motorlu taşıt; kıvılcım ateşlemeli (1000cm ³)	91.396	93.496	89.036	1,6	-4,8
8545	Fırınlarda kullanılmaya mahsus elektrotlar	23.051	29.024	81.219	1,5	179,8
7219	Kara taşıtları için fren ve servo-frenler vb. aksam, parçaları	58.104	72.342	79.095	1,4	9,3
7216	Filmaşın (çap<14mm. enine kesiti daire şeklinde)	57.116	66.438	74.469	1,4	12,1
4011	Diğer alet ve cihazlar	56.474	65.852	73.424	1,3	11,5
9032	Polipropilen (ilk şekilde)	37.593	76.511	71.136	1,3	-7
3004	Özgül kütlesi < 0,94 olan polietilen	89.782	88.037	69.560	1,3	-21
8502	Monitör; diğerleri	189.056	71.350	63.571	1,2	-10,9
7225	Rüzgar gücü ile çalışan elektrojen grupları	24.014	62.189	55.915	1	-10,1

Kaynak: Trademap

6.4. Çerkezköy'den İspanya'ya İhraç Edilebilecek Başlıca Ürünler

Tablo 10: Çerkezköy'den İspanya'ya İhraç Edilebilecek Başlıca Ürünler

KOD	ÜRÜN	ÇERKEZKÖY'DEKİ FİRMA SAYISI
84	Makine, mekanik cihazlar, nükleer reaktörler, kazanlar ve Parçaları	70
73	Demir veya çelikten eşya	5
87	Demiryolu veya tramvay taşıtları dışındaki taşıtlar ve bunların parça, aksesuarları	20
39	Plastik maddeler ve bunların parçaları	54
30	Eczacılıkla ilgili ürünler	11
94	Mobilya; Yataklar, şilteler, şilte takımları, minderler ve benzeri dolaplar	15
38	Muhtelif kimyasal ürünler	38
40	Kauçuk ve bunların parçaları	15
48	Kâğıt ve mukavvalar; Kâğıt hamuru, kâğıt veya mukavvadan eşya	14
33	Uçucu yağlar ve resinoidler; Parfümeri, kozmetik veya tuvalet	14

	müstahzarları	
17	Şekerler ve şekerleme	18
44	Ağaç ve ahşap ürünler; Odun kömürü	26
19	Tahılların, unların, nişastaların veya sütlerin müstahzarları; Pastacılık ürünleri	68
64	Ayakkabı, pantolon ve benzeri şeyler; Bu gibi eşyaların parçaları	38
85	İzole edilmiş "emaye veya anodize edilmiş" tel dahil, "koaksiyel kablo dahil" kablo ve diğer yalıtılmışlar. . .	18
83	Çeşitli metal maddeler	39
68	Taş, sıva, çimento, asbest, mika veya benzeri maddeler	140
85	Elektrikli makine ve cihazlar ve bunların parçaları; Ses kayıt cihazları ve çoğaltıcılar, televizyon. . .	39

Kaynak: Çerkezköy TSO

6.5. İkili Anlaşma ve Protokoller

Tablo 11: İkili Anlaşma ve Protokoller

ANLAŞMA	İMZA TARİHİ
Ticaret ve Ödeme Anlaşması	19 Haziran 1951
İkili Hava Ulaştırması Anlaşması	15 Temmuz 1975
Ekonomik ve Sınai İş birliği Anlaşması	6 Şubat 1992
Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunması Anlaşması	15 Şubat 1995
Türkiye-İspanya Uluslararası Karayolu Taşımacılığı Anlaşması	3 Mart 1998
Ekonomik ve Mali İş birliği Mutabakat Zaptı	13 Ocak 1998
Türkiye-İspanya Ortak Çalışma Grubu Toplantısı Mutabakat Zaptı	26 Eylül 1998
Türkiye-İspanya KOBİ'lere İlişkin Konularda İş birliği Mutabakat Zaptı	28 Ekim 1998
Türkiye-İspanya KEK I. Dönem Toplantısı Mutabakat Zaptı	28 Ekim 1998
Yeniden Yapılanma İçin Mali İş birliği Mutabakat Zaptı	30 Kasım 1999
Türkiye ve İspanya Odalar Birliği Arasında İş birliği Anlaşması	13 Mart 2002
Çifte vergilendirmeyi önleme anlaşması	18 Aralık 2003
Turizm Alanında İş birliği Anlaşması	28 Temmuz 2004
Türkiye Cumhuriyeti ile İspanya Krallığı Arasında Ulusal Sürücü Belgelerinin Karşılıklı Tanınması ve Değişimine İlişkin Anlaşma.	5 Nisan 2009

Kaynak: Ticaret Bakanlığı

6.6. İki Ülke Arasında Ticarete Karşılaşılan Sorunlar

6.6.1. Fikri, Sınai Mülkiyet Hakları

İspanya, Endüstriyel Mülkiyetin Korunmasına ilişkin Paris Sözleşmesi'ne taraf olmanın yanı sıra Dünya Fikri Mülkiyet Örgütü (WIPO) üyesidir. Ülkede 1986 yılında çıkarılan kanunla fikri mülkiyet konuları Avrupa Patent Sözleşmesi (Münih Sözleşmesi) ile uyumlandırılmıştır. Patent İş birliği Anlaşması (PCT) ve Madrid Protokolü'ne de taraf olan İspanya'da, 1988 yılında çıkarılan Ticari Marka Kanunu ve Fikri Mülkiyet Kanunu ile markalar ve telif hakları korunmakta ve AB uygulamalarına uyum sağlanmaktadır.

Diğer taraftan AB ülkelerindeki markaların denetimini yaparak iç piyasanın uyumunu sağlayan İç Piyasa Standardizasyon Ofisi (OHİM) 1996 yılından bu yana İspanya Alicante’de faaliyetlerini sürdürmektedir. (Kaynak: Ticaret Bakanlığı)

6.6.2. Dağıtım ve Satış Kanalları

İspanyol ekonomisinin büyümesine paralel olarak özellikle tüketici piyasasında dağıtım kanallarının önemi artmıştır. Toptancıların, perakende mağazaların, ülkede sayıları giderek artan büyük çok uluslu süpermarketlerin ve merkezi satın alma birimlerinin (central purchasing units) tercih ettikleri yeni ve karmaşık metotlara kadar dağıtım kanalları sektörü büyük gelişme göstermiştir. (Kaynak: Ticaret Bakanlığı)

İspanya’daki ticari dağıtım yapısı, çok önemli bir teknolojik değişime uğramış, self-servis satış teknikleri hızla gelişmiştir. Dağıtım sektörü, ülkede değişik satın alma kalıplarındaki tüketici gruplarına hizmet veren kuruluşların ortaya çıkmasıyla daha da büyümüştür. (Kaynak: Ticaret Bakanlığı)

Diğer batı Avrupa ülkelerinde olduğu gibi İspanya’da da fiyat, satın alma kararının en önemli belirleyicisi olma özelliğini korumaktadır. Bununla beraber, maliyet, kredi ve ödeme koşulları ile satış sonrası hizmetler de ülkede faaliyet göstermek isteyen firmaların pazarlama alanında başarılı olabilmesinde çok büyük rol oynamaktadır. (Kaynak: Ticaret Bakanlığı)

Ülke piyasasında, en önemli rakipler diğer AB ülkeleri, ABD ve Japonya’dır. Bu ülkelerin ürünlerinin yüksek teknoloji içermesi ve kalite düzeyinin yüksek olması, ayrıca AB kaynaklı ihracatların hükümetler tarafından ticareti geliştirme faaliyetleri kapsamında desteklenmesi, ödeme koşullarında esneklik ve satış sonrası hizmetler sağlanması, ortak promosyon faaliyetleri gerçekleştirilmesi ve ürünlerin yerel piyasa ihtiyaçlarına göre uyumlandırılması İspanya piyasasında rekabeti artıran faktörler olarak ön plana çıkmaktadır. (Kaynak: Ticaret Bakanlığı)

Büyük mağazalar ve hipermarketler, İspanya’daki perakende dağıtımda en önemli yeri tutmaktadır. Hipermarketler, uyguladıkları geleneksel piyasa fiyatlarıyla pazar paylarını arttırmışlardır. Ayrıca, 1980’li yılların başından bu yana, özellikle büyük şehirlerdeki alışveriş merkezleri hem sayı olarak artmış hem de ürün yelpazesinin çeşitliliği bakımından gelişmiştir. Bunlara ilave olarak ülkede son yıllarda, çeşitli sektörlerde uzmanlaşmış büyük süpermarketler ile franchising şeklinde faaliyet gösteren fabrika çıkış mağaza zincirlerinin sayısı da artmaktadır. (Kaynak: Ticaret Bakanlığı)

İspanya piyasası, Madrid ve Barselona merkezinde faaliyet gösteren bir dizi bölgesel piyasadan oluşmaktadır. Dağıtıcılar, aracılar, yabancı temsilcilikler ve devlet kontrolündeki birimlerin büyük çoğunluğu bu iki merkezde faaliyet göstermekte, bunların dışında kalan bölgelerde faaliyet gösteren aracı ve şubeler ise tedariklerini çok büyük ölçüde bu iki merkezden sağlamaktadır. Dolayısıyla ülkede faaliyet göstermek isteyen yabancı firmaların başarı sağlaması, yine bu iki merkezde temsilcilik açmak ya da bir dağıtıcı veya aracı ile anlaşma yapma yoluyla mümkün olabilmektedir. Bununla beraber, bu bölgeler dışında kalan alanlarda imalat yapanlara sağlanan teşviklere bağlı olarak son yıllarda yatırım yapmak için diğer bölgeleri tercih eden firmalar görülmektedir. (Kaynak: Ticaret Bakanlığı)

İspanya gıda sektöründe, franchising yöntemi ile çalışan restoran zincirleri, “self-servis” türü işletmeler ve özellikle süpermarket ve hipermarketlerin sayısında son yıllarda kayda değer artış görülürken, geleneksel gıda satış mağazalarının sektördeki pazar payları gittikçe azalmaktadır.

Ülkede, önümüzdeki yıllarda, küçük ölçekli satış birimlerinin yerini, doğrudan eve satış (kapıdan satış) ile indirimli veya 24 saat hizmet veren mağazalar yoluyla perakende satış ve dağıtım yapan kuruluşların alması beklenmektedir. (Kaynak: Ticaret Bakanlığı)

6.6.3. Pasaport ve Vize İşlemleri

İspanya, Avrupa Birliği ve Schengen grubu ülkesidir. Türkiye ile İspanya devleti arasında vize uygulaması bulunurken, Türkiye Cumhuriyeti vatandaşları muhtemel İspanya seyahatleri öncesi bu ülkenin vizesini almaları gerekecektir. Kısa süreli İspanya vizesi başvurularında bulunulacak olması halinde İspanya Schengen vizesi başvurularında bulunulmalıdır.

Kısa süreli İspanya Schengen vizesi maksimum 90 gün olarak verilirken, 90 günden daha fazla alınan İspanya vizesi ise İspanya Ulusal Vizesi olacaktır.

90 güne kadar olan vize başvuruları İspanya Turistik Vize, İspanya Ticari Vize ve İspanya Aile Ziyareti Vizesi kapsamında İspanya Konsoloslğunun yetkilendirdiği kurumlara ya da Turizm/Seyahat Acentelerine yapılmalıdır.

İspanya Uzun Süreli, D vize ve İspanya Erasmus vizesi gibi başvurular ise direk olarak İspanya Konsoloslğu İstanbul ve İspanya Büyükelçiliği Ankara'ya gerçekleştirilebilecektir.

İspanya vize işlemleri için randevu alınması zorunludur, vize işlemlerinde kullanılacak pasaport son 10 yıl içerisinde çıkarılmış olup ve en az 3 ay 15 gün geçerliliği bulunmalıdır. (Kaynak: Dışişleri Bakanlığı)

6.6.4. Ticaret Yapısı ve Tercihleri

İspanyolların ticari ilişkilerini yakın kişisel ilişkilere paralel yürütme alışkanlıklarından dolayı, İspanya piyasasına girişte en etkili yol, yüz yüze görüşme yapmaktır. Özellikle bir dağıtıcı ya da alıcı ile ilk ilişkinin faks ya da telefon yoluyla değil, yüz yüze bir toplantı yapmak yoluyla gerçekleştirilmesi uygundur. (Kaynak: Ticaret Bakanlığı)

Ülkedeki firma yöneticilerinin %30'dan daha azının İngilizce konuşabildiği göz önüne alındığında, bu ülke ile ikili ilişkilerde tercüman gerekebileceği unutulmamalıdır. İş çevrelerinde yaygın yabancı dil İngilizce olmakla beraber, satış literatürünün İspanyolca olarak hazırlanması avantaj yaratmaktadır. Ülkede bir toplantıya başlarken, bitirirken ya da anlaşmaya varıldığında el sıkışmak adettir.

Tüm anlaşmalar yazılı hale getirilir ve imzalanır. Eğer daha sonra imzalanacak resmi bir sözleşme ya da anlaşma varsa, ilk olarak sözlü anlaşmaya varmalısınız. İspanyollar her iki tarafın da bir işin ya da anlaşmanın koşullarına tam anlamıyla bağlı kalmasını beklerler.

Kartvizitlerin bir yüzünün İngilizce diğer tarafının ise İspanyolca dilinde bastırılması uygun olacaktır. İspanya iş kültüründe hiyerarşinin ve pozisyonların büyük bir öneminin olduğunun farkında olunmasında fayda vardır. Sizden daha alt derecede bir kişi ile zaman kaybederek iş yapmaya çabalamak pek işe yaramayabilir. Kendi pozisyonunuza denk düşen kişilerle birlikte iş yürütmeniz neticesinde başarıya ulaşılması mümkün olabilir. (Kaynak: Ticaret Bakanlığı)

İspanya'da hiyerarşi o derece aşırı bir düzeydedir ki "e jefe" veya "el padron" diye adlandırılan patronlar karar verme otoritesini ellerinde bulundururlar. Ast olan kişiler ise otoriteye uyarlar ve sadece emirleri takip ederler. Diğer taraftan İspanyol iş adamları, satın alma davranışları bakımından

oldukça muhafazakâr bir portre çizmektedir. İspanyollar, profesyonel açıdan resmi ve ciddi davranış biçimlerinden hoşlanmaktadır. (Kaynak: Ticaret Bakanlığı)

6.6.5. Pazarda Etkin Olmanın Koşulları

Yakın zamana kadar İspanya piyasasında müşteri memnuniyeti çok büyük önem arz eden konular arasında yer almamakla beraber, özellikle yabancı firmaların pazara girişiyle bu durum değişmiştir. Ülkede 1994 yılından bu yana tüketiciyi koruma mevzuatı uygulanmaktadır. Özellikle büyük miktardaki satışlarda kişisel ilişkiler fiyat ve kalitenin bile önüne geçebilen bir faktör olarak ortaya çıkmaktadır. Ülkede genellikle satın alma kararları firmaların yöneticileri tarafından verilmekte, bu yöneticiler karar alırken çeşitli bölümlerin fikrini almak istediğinden işlemler uzun zaman alabilmektedir. (Kaynak: Ticaret Bakanlığı)

Ülkede büyük mağazalar, alışveriş merkezleri ve hipermarketler tarafından, alışveriş kartları, indirimler ve müşteriye özel promosyonlar yoluyla, “müşteri sadakati” ve bağımlılık yaratma çalışmaları yapılmaktadır. Diğer taraftan, doğrudan pazarlama, posta yoluyla satış, telefonla pazarlama ve elektronik ticaret gibi yeni satış teknikleri giderek yaygınlaşmaktadır. (Kaynak: Ticaret Bakanlığı)

Ülkede fiyatlandırma için klasik yöntemler kullanılmaktadır. Ancak kar marjları nispeten yüksek tutulmaktadır. Ödemeler genellikle 30, 60 veya 90 günlük vadelerle gerçekleştirilmektedir. Ancak büyük şirketler ve perakendeciler pazarlık yöntemiyle bu süreyi 6 aya kadar uzatabilmektedir. (Kaynak: Ticaret Bakanlığı)

Ülkeyle iş yapacak firmaların, avro kullanımına ve gerektiğinde isteğe bağlı olarak avro cinsinden fiyatlandırmaya hazırlıklı olmaları gerekmektedir.